

Rättsavdelningen
Petra Bergendahl
petra.bergendahl@socialstyrelsen.se

Justitiedepartementet

Socialstyrelsens yttrande över Utkast till Lagrådsremiss ”En tydligare koppling mellan villkorlig frigivning och deltagande i återfallsförebyggande åtgärder”

Justitiedepartementet Ju2019/03455/L5

Socialstyrelsen lämnar följande synpunkter på remissen.

Avsnitt 4.1 Uppskjuten villkorlig frigivning om den dömda inte deltar i återfallsförebyggande åtgärder

I lagrådsremissen framhålls att en viktig utgångspunkt vid utformningen av verkställighetsplanen är att den intagne ska motiveras att aktivt delta i och medverka vid planeringen av verkställigheten. Myndigheten instämmer i detta och att det därför är viktigt att det finns ett aktivt arbete med att motivera den intagne till att delta i olika åtgärder.

Myndigheten vill i sammanhanget också framhålla att när det gäller frihetsberövande åtgärder så finns det forskning¹ som talar för att återfallsrisken ökar i takt med frihetsberövandets längd, vilket framförallt gäller i fråga om unga lagöverträdare. Myndigheten skulle därför önska att förslaget även analyseras utifrån detta perspektiv.

I lagrådsremissen framgår att det inte bör vara avgörande vid tillämpningen av den föreslagna bestämmelsen att Kriminalvården anser att lämplig åtgärd innefattar sådan behandling som kräver den intagnes samtycke, t.ex. medicinsk behandling. En grundläggande utgångspunkt i hälso- och sjukvården är att den vård som ges är frivillig och ska bygga på respekt för patientens självbestämmande och integritet². Patienten har också en i princip obegränsad rätt att avstå från hälso- och sjukvård och bestämmer själv om vård över huvud taget ska ges³. Att den villkorliga frigivningen kan komma att skjutas upp som en konsekvens av att den enskilde nekar till att genomgå medicinsk behandling skulle eventuellt kunna ses som någon form av indirekt tvång. Myndigheten skulle därför önska att det görs en mer utförlig analys kring detta.

¹ Se bl.a. den forskning som hänvisas till i SOU 2018:85.

² Se 4 kap. 1 och 2 §§ patientlagen (2014:821) och 5 kap. 1 § hälso- och sjukvårdslagen (2017:30).

³ Se prop. 1981/82:97 om hälso- och sjukvårdslag m.m. s. 50 och 118.

Beslut i detta ärende har fattats av avdelningschefen Erik Höglund. I den slutliga handläggningen har enhetschefen Mariana Näslund Blixt deltagit. Juristen Petra Bergendahl har varit föredragande.

Erik Höglund

Petra Bergendahl